

DUMAN ZHAKIP ULI, ДУМАН ЖАКЫП ҰЛЫ



قىتاي قازاقتشارى رالىۋت

ABOUT THE KAZAKHS OF CHINA

ҚЫТАЙ ҚАЗАҚТАРЫ ТУРАЛЫ

Abstract

In this article, It will be given some informations about the Kazakh people in China and their language and culture in main lines.

Key words

China, Turkic people in China, Kazahks, culture, language.

ھسب ھلۇ جانەن جاساب قىتاي دا قازاقتشارى قىتاي
ھگىزدىكىن ئىقازاقتشارى دى. عېرى ۋۇلتىڭ از ساندى
بولغان دەققان ھلىن دە قازاقستان فرامىق
قونس تانعان اتىپ ھكارلش قازاقتشار قىايى داعى
قىشارلادى ھتنىدەر ۋۇلت



كىزاقتشارى ھگىزدىكەندە، قىتاي داعىن ساناققا ھەمەكەتىن كىم جىلىرى-2010
ھكسەنس ۋۇز ئەج ھسب ئىمى ھكىي الپىس ۋۇز ئەتتۈرەت مىلىيەن عېرى سانى جان نىاقلى
مىللەن جارىم عېرى قىتاي دا ۋەندەك قازىزىگى ، ۵۵۹ك د (1462588) ادام ھگىزس
. فۇرۇدەس ئومىر حالقى قازاق

فۇيۇر ئىشىنجىا ھگىزىنەن قازاقتشار قىتاي داعى
ۋۇنۇمۇنىڭ ئىقازاق گىلەر ایونىنى ۋۇنۇمۇنىڭ ئىللىك ساياسىي ھەللى دار ھولك جارىم) وېلىسى
وېلىك وېلىك ئىن قازاق ھەل. قونس تانعان جىي (ورگان
ورنالاسقان ورتاسىندا ئۇپلىرىنى ۋەندەك قازىزىگى
(ورتاسىندا ئايىمىغاينى ھەل ھەن م تارباعاتى)
اق سەوندای وېلىك ۋۇنۇمۇنىڭ ئىللىك ئۇپلىرىنى ۋەندەك قازىزىگى
سەنانجىدا) وېلىك ۋۇنۇمۇنىڭ ئىللىك ئۇپلىرىنى ۋەندەك قازىزىگى
ايماعى ئەملىق، گىرى ئە و فەرمىجىء (بار ۋەنائى ۋۇنۇمۇنىڭ ئىللىك ئىقازاق مورى
ھەرلەردەج (بار ۋەنائى ۋۇنۇمۇنىڭ ئىللىك ئىقازاق باركول ايماعى دا ئەملىق) سەندى



فازاقدارى قىتاي، اندايىق بىلايش تانغان جىي فازاقدار د. قونسۇزلىك بىلايش تانغان جىي فازاقدار د. و تىر مەھپىۋاتاسىتاست گدىشىنچا شىعىس، فۇستىكىسىولت.

قاراسستى وبلسى بىلەنا ھەل قازاقتىار ۋەقىدر ئېرىر، قلاسسى التاي، قلاسسى ۋەشكەشا، قلاسسى جا ۋۇلىق، اق سوندای، قلاسسى ۋشىج، قلاسسى ۋېتىفۇنك فراتالاب ورتالىعى ڭوپلىسىنى فراتالاب سانجى ورتالىعى ڭوپلىسىنى سانجى، قلاسسى ۋەقىدۇق ورتالىعى ڭىيماعىنى ۋەقىدۇق، قلاسسى ۋەقىدۇق، قاراممايلى، ۋەكالىقلارارف ھەركاسىپ ون، قلاسسى ۋېرىمچىء، قلاسسى ۋېرىمچىء ورتالىعى ڭەريپىزىنى ۋەنۈمىمەلىي اھ م قلاalar ۋېزامانى سىندى (ۋېقىج گۇمامى فەزەج قلاسسى بىنداقازاقتار اھ م ورتالىقلەرى ۋەدان ا ارتىق وتنىزدان ڭىزىلەردىگى و اتالغان جوئارىدا ھەجان-ھەيدىست ھەتن قەزم ۋەكىمەت قلاش قىتاردا اھ م ۋېلى دقتار ا ۋەزىدەگەنچ دانادىش ھەرمەن كاسىبىت اللى سال-سان.



A dynamic photograph capturing three men in traditional Kazakh attire (shyrdaks) riding horses during a competition. The man in the center is leaning forward, holding onto a white cloth or saddle blanket that is being pulled by the others. All three horses are brown and appear to be in motion, kicking up dust. The background shows a vast, open landscape with hills under a clear sky.

ۋلارىتا ڭىرەتتا، تارباعاتتاي، ئەپلىم ئېبر كاسىپتى اتىا ھەلگى باعىپ مال ۋلار داجىلا بىايىرىدى ۋارايىن داعىبا سالپ ھەگىن جازىققى ساردا ۋارايلارىنى داعىبا ۋىتا وسى، جالعاستىرسا 455 از داسانىڭ قازاققى ساردى اينالىس ساتىن ھەنديحاش بىلقۇپ، تىس ڭىرەنەن و ڭىشىنجىا ۋىستىكى سولت اتالۇغان جوئارىدا قازاققى سار قىتاي داعىي اقساي ھىنىڭچۈلۈك ۋىگانسى

حایشی ھـسـنـلـوـك ڭـحـايـشـي نـم (ۋـقـح گـعـامـى ھـسـب) ۋـدانـى اـقـازـاـقـىـكـوبـ سـانـى لـقـازـاـقـارـدـى ڭـرـلـهـرـدـگـى وـ ۋـلـبـ عـبـرـاقـ ، فـرـادـىـتـ دـا ۋـدانـىـداـ 30-40 ئـعـاسـىـرـدىـ هـنـوـتكـ ھـگـزـبـەـنـنـ اـزـاقـاـرـقـ ڭـرـدـگـى وـ ۋـلـبـ . 55ـسـقـونـسـ تـانـعـانـدـارـ بـارـبـ ۋـپـ اـ ڭـانـشـيـنـجـاـ ۋـرـگـنـ دـهـسـ ۋـعـنـقـ جـلـدـارـنـ دـاعـىـ، پـاكـىـسـ تـانـ اـرـقـلـىـ پـامـىـرـ قـرـعـنـنـنـ سـانـ ڭـوـمـىـنـ دـاـ قالـلـانـ مـلـدـهـنـ ۋـعـانـ اـ ۋـرـكـيـاـتـ اـسـبـ يـنـدـىـسـ تـانـ فـورـنـاـقـجـ





هېن د جىلدارغا ۋىچق قازاقتىار قىتايدا داعى
هكون، القابى ھيل قونسسى كىللىن فىسىن ئەجەلگى
ورتا شىند كۈسۈنى، كېتايى لالارنى ۋىركىت
التاي بولغان قونسستارى اتا كېتايى لالارنى ھەرىك، نايمان عاسىر داعى
مال ھلىكوشپ القاپقا ھڭى سىندى وېئاتى ڭمارجو ھن م ۋلارىتا تارىياعاتتاي
كۇرۇكلىت، ۋەدىءەداست-اتا ھلگەن دىكەن ك جالعا سىترىپ ۋاش بىلەعن شار
جاپىياي ھەرىب جىلداردان ۋىقتىاعىچ ساقاتاون ھەرەكت سانانى-سالىت
ھوت ۋەپاقداردىڭ، ۋەتاراي ھەرلەردەڭ جايلەمدى، ۋىسىۋا وترىقش بىلققا
بېرىتەرەدىس ۋەلىءەت سىندى ھرى اس ھەنگىكانلىك-ۋەزامانى، ۋىوق قىتابىشسا
ھەتەرنىدە اد تىرىشلىك-فۇرمىست ھن م ۋەرلەردەداست-سالىت قازاقى ھەنگىۋەت
قازاق قازاقتىارى قىتاىي ھېن د ۋەعانب ال باستادى بولا پايدا ھەرسىتەر وزگ

مال ھچلگی، ہتن اد-فریپع، سالتن فرمست، ہنیھے نماد، عدش ن، عتلن
لدىک ساقاپ تازاتاپ ۋاش لىعن شار

قوسیب عدنی دی هن م ئپان باس تاپ باس بینان لئه عاس بردى، در پکوت بوی ڈبره سس لهه رم-5 کته پ م وقت اتن اراب ھملہ س نندہ گی فرسن بایت ھت اقام ھت گار قول دانپ ۋېنجار قازاق ۋېئىن دەگى الفا ڭىش ينچيا» ھزدەك قازىزىگى باستادى شىعرا ۋىرنالىچ «ھەتىگاز التاي «ھەتىگاز ھل» «ھەتىگاز ون كىشىلى-فلكەن دى سىندى «ھەتىگاز تاربا عاتتاي»



«ایاسی تای ال» «ایدنی هل» «فُعالش» هتگاز ئتلدی قازاق ڭشىنچىا، ۋرنالج بىي اد و نشاقلى سىندى «القابىي فەملق» «تارىياتىي» «هجان ئتل» «ۋرنالىچ علمىي ۋىيەرس يىتەتى ڭشىنچىا» «علمىي قوعام دىق ھسى ور و قىرمان» «فۇلتىدارى ۋەگچۈچ»، ۋرنالج علمىي ھسب قاتىارلى «ۋدارما سالالاى-سان اق-سونداي ۋرنالىدارج ھېپامىم ارتىق وىنان سىندى ئتلدى قازاق ۋىرىءەت 44 بولىپ ۋرنالىدارج كاسپىتكىن ئىنالغان ھرگە كاسپىت 34 تىاراتلاشنى اشىق سىرىتىنا-ئىشى هل ھېشىند ۋېنىڭ م. شىعادى ۋرنالج اشىق ئتلدى قازاق راديوسى حالتق ورتالق». ۋرنالج 10 تاراتىم ىايىتىنى ھكى سىندى «راديوسى ئتلدى قازاق راديوسى حالتق ڭشىنچىا» «راديوسى سىياقتى كانالىدارى-12- 8-00-3 ھەۋىزباستىنىڭتى ڭشىنچىا. راديو ئتلدى قازاق ۋۇزىنەك راديو ئتلدى قازاق بار ھەكىان ھەۋىزىيەت ئتلدى قازاق ۋەش ئىكاراتلادى ھەلىنى دىقازاق تازا (كانال ۋەش ئە) ساعات 38 ھەۋىزىيەت، ساعات 18.

عٰتل (فرگ) هرلسکج ۋلاقازىنـا جـوق ھـكتـدىـال ھـنـدـتـل ڭـقـازـاقـقـارـىـنـىـ قـتـايـ ھـمـسـهـ نـقـازـاقـسـتـانـ ۋـلـارـاتـاـ ھـگـىـتـلىـنـ دـقـازـاقـ تـازـاـ بـارـ عـانـاـ اـيـرـماـشـ بـلـىـعـىـ ۋـگـانـسـ ۋـسـوـنـاـ ڭـقـتـايـ دـىـ ۋـقـسـاسـ ۋـېـگـەـ يـاـ ىـتـ ھـنـتـلىـمـ ڭـقـازـاقـقـارـىـنـىـ گـۈـزـلىـ سـامـوـ اـرـالـعـىـ) ۋـبـنـدـاعـىـاتـىـراـ ڭـقـازـاقـسـتـانـىـ قـازـاعـىـ اـقـسـمـاـيـنـدـاعـىـ ۋـلـكـهـسـنـىـكـ . الـادـىـ ھـسـهـ سـوـيلـ ھـدـهـرـگـىـسـ بـرـزـكـ ھـشـ قـازـاقـقـارـ (جـولـ اـرـتـىـقـ شـاـقـىـرـىـنـاـ ڭـمىـ الـتـىـ

مازه‌های این حانه‌افی، هنده‌کس هدنن یسلام جـالـبـلـقـ حـالـقـ قـازـاقـ قـتـایـ دـاعـیـ ءـارـیـ، جـاءـ دـایـنـاـ هـمـلـهـ کـهـ تـتـرـ کـمـ لـقـتـایـ دـیـ مـازـهـ ءـاـپـتـیـ وـسـیـ ءـارـیـ. فـسـتـانـادـیـ سـنـ عـدـ، قـوـعـامـ هـنـ مـ عـدـنـ، فـیـلـهـ سـهـتـنـ هـتـرـشـ بـلـگـنـ فـرـمـسـتـ لـقـتـالـقـنـیـ قـازـاقـ دـاـ عـلـمـیـ سـاقـتـایـنـ وـرـتـالـقـ، سـالـاتـنـ هـتـکـهـ رـجـاـقـسـیـ اـرـاسـنـ فـرـعـدـاـسـتـ هـنـ مـ هـرـهـکـهـ مـ دـنـ دـدـکـ اـیـتـیـ وـرـاـزاـ، اـیـتـ فـرـبـانـقـ. تـانـیـ دـیـ هـتـنـ دـهـ رـجـولـ فـیـلـهـ سـمـدـیـ سـالـاـ، تـاتـارـ، هـکـ وـزـبـ، قـرـعـزـ، فـنـگـنـ دـ، فـیـعـفـرـ. توـیـلـاـبـ دـیـ هـتـنـ دـهـ رـ بـوـیـیـ جـلـلـدـارـ دـایـتـتـ هـکـیـ هـبـرـلـیـکـ تـ وـلـتـ سـارـمـهـنـ فـسـوـلـمـانـ مـ هـنـهـتـنـسـ یـسـ لـامـعـاـ ہـرـهـکـهـ لـهـرـدـیـ مـ ءـدـنـیـ ۹ـلـبـ ۹ـ دـ وـکـمـهـتـیـ قـتـایـ. هـلـهـدـیـ کـ جـالـعـاـسـ تـرـبـ ۲۲ـ ۳ـ ۱ـ یـادـیـ جـلـیـ ءـارـ. هـرـهـدـکـ ۵ـمـالـسـ دـ ۷ـلـیـارـنـاـ، ۶ـپـلـدـهـ ۷ـدـرـپـکـ ۸ـمـهـنـ زـاـ فـرـلـیـ ءـتـ ۹ـتـیـجـ وـتـیـسـیـ قـازـاقـ ءـارـ. توـیـلـاـزـ دـادـیـ هـتـنـ دـهـ رـهـکـهـسـیـ مـ ۹ـرـیـزـنـاـ ۹ـنـنـکـ توـیـلـاـیـ دـیـ هـنـیـکـ هـرـهـ مـ اـسـبـ هـتـ، جـاسـاـپـ هـکـوـجـ ۹ـرـیـزـنـاـ هـنـ دـامـمـ